СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 254. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 1-го листопаду 1938. — No. 254. Jersey City, N. J., Tuesday, November 1, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ БЕРЕТЬСЯ ДО РОЗГЛЯДУ ПОВІТРЯНОЇ ФЛЬОТИ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт у товаристві кількох членів свого кабінету переглядав усі типи воєнних літаків на летовищі „Болинґ". Президент видно хотів дізнатися, які з тих літаків найкраще надаються для воєнних цілей, щоб цей тип розвинути найбільше для американської армії й фльоти.

ПЕРЕГОВОРИ ЗА ЗАПЛАТУ ДЛЯ ЗАЛІЗНИЧИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Надзвичайна рада для відкривання фактів у залізничій комунікації порадила залізничим підприємствам відкликати свій намір про знижування заплати залізничим робітникам.

Раду встановив був свого часу президент Рузвелт. Залізниці бажали обнизити заплату робітників на 15 процентів.

ДЮІ ОБІЦЯЄ ДАЛЬШЕ НАДІЛЮВАННЯ ДОПОМОГИ.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС (Ню Йорк). — У своїй черговій виборчій промові Томас Е. Дюі, кандидат Республиканської Партії на уряд ґубернатора стейту Ню Йорк, запевнив своїх виборців в імені своїм і Републиканської Партії, що він не буде ніяк обмежати допомог безробітним.

На промову, котру Дюі виголосив у місцевім повітовім центрі, зібралися понад 6,000 слухачів.

Ґазетярі, що займаються спеціяльно вгадуванням виглядів політичних кампаній, кажуть, що шанси вибору Дюія ґубернатором Ню Йорку постійно зростають.

ДАЄС ДАЛІ НАПАДАЄ НА СЕКРЕТАРКУ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Даєс, голова конґресового комітет для розсліду так званих неамериканських акцій, виступив з публичним закидом проти секретарки праці Перкинс, що, мовляв, вона навмисно обманює департамент судівництва щодо обставин справи Джорджа Стрекера, щоб вирятувати від депортації провідника морських робітників, Бриджеса.

ПОЛЯКА ЧЕРЕЗ РАДІОВУ АВДИЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — У неділю вечором грано тут на одній радіовій стації драматизацію фантастичної повісти відомого анґлійського письменника Г. Г. Велса під заголовком „Війна Світів" що представляє нібито напад мешканців зорі Марса на мешканців нашої землі. Багато случахів цеї програми взяли драму за переповідження справжньої події. Люди втікали з домів, переривали богослуження, стовпилися на вулицях, допитувалися поліційних стацій і ґазетних бюр, словом: проявилися лячні явища масової гістерії. Треба було довшого часу й спеціяльних заходів радіових стацій та суспільних установ, щоб заспокоїти населення.

(Продовження на 4-тій стороні)

В ПАМЯТЬ ДНЯ ВЕЛИКОГО ЗРИВУ

УКРАЇНСЬКІ РОЗРУХИ В ПОЛЬЩІ

ВАРШАВА. — Кореспондент нюйорського „Нового Святу" телеґрафічно доносить з Варшави, що на українських теренах під Польщею далі відбуваються кріваві розрухи. Дослівно він говорить: „Один поліцай був убитий, два зазнали тяжких ушкоджень у хвилині, коли розганяли українських демонстрантів, що протестували проти польської політики у відношенні до Закарпатської Руси, яка то політика прямувала до прилучення її до Мадярщини в цілі створення з Польщею спільних границь. Десять українських демонстрантів полягли, десять є ранених. Демонстрації відбувалися в ріжних околицях східньої Галичини. В Стрию арештовано 23 демонстрантів".

Д-Р МИШУГА ВИСЛАВ МЕМОРІЯЛ ДО ЧУЖИХ ДЕРЖАВ.

ЛОНДОН. — Д-р Л. Мишуга, головний редактор „Свободи" і представник Обєднання та У. Н. Союзу, вислав на руки італійського міністра Чіяна і німецького міністра Рібентропа меморіяли, в яких зясовує справу Закарпаття та апелює до згаданих міністрів, щоби пошанували волю українського населення Закарпаття та щоб не здавлювали його державницьких змагань.

В РИМІ СПРАВИ ЗАКАРПАТТЯ НЕ ВИРІШИЛИ.

РИМ. — В часі свого побуту в Римі німецький міністер Рібентроп і представники італійського уряду вирішили справу Словаччини, але справу Закарпаття відложили на інший час. „Голосник Мусолінія"; Вірджініо Ґайда, написав у своїм часописі, що обі сторони вповні погоджувалися щодо розвязки ріжних справ у середущій Европі та що справа мадярів буде розвязана в дусі „найбільшої симпатії й активної солідарности для служних домагань мадярів". Італія і Німеччина згодилися приняти посередництво в справі чехословацького і мадярського спору. Комісія, зложена з представників згаданих держав, засяде до нарад наступної середи. Від рішення згаданої комісії не буде відклику.

УНІВЕРСИТЕТСЬКЕ ВІДЗНАЧЕННЯ О. А. ВОЛОШИНА.

ПРАГА. — Премієр Закарпаття, о. Августин Волошин, одержав від Українського Празького Університету почесний докторат. У своїй промові він висказувався додатньо про звязки українців з чехословацькою державою.

ФРАНЦІЯ КОТИТЬСЯ ДО ДИКТАТУРИ.

ПАРИЖ. — Осягнувши повну перемогу на конґресі своєї партії, премієр Далядіє рішив повести рішучі зарядження в напрямку консолідації в продукції, головно воєнних матеріялів.

(Продовження на 4-тій стороні)

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

Місяць листопад пригадає кожному українцеві й кожній українці великопамятні дні зперед двацятьох років, коли західня частина української території, до того часу окупована Австро-Угорщиною, пішла слідами Великої України й проголосила себе самостійною державою.

Кожному українцеві й кожній українці нагадається передовсім день Першого Листопаду, коли заняття Львова, історичної столиці князя Льва, українськими військами було сигналом для всього населення Галичини й Буковини зажадати для себе права національного самовизначення й права до власної національної держави.

Кожному українцеві й кожній українці стануть перед очима славні діла Західньої Української Републики, її справна управа краю, її розсудливість і справедливість та її велике діло обєднання з Великою Українською Державою над Дніпром, зо столицею в Києві. Стануть геройські подвиги за цю державу, звернені проти ворогів держави з усіх усюдів.

Стануть теж і траґічні події, що остаточно довели до втрати самостійности та закінчилася роздертям територій української держави чотирма займанськими державами.

Займаючи українські території, вороги українського народу надіялися, що за якийсь час вони зломлять український нарід. Вони сподівалися, що за кілька або кільканацять літ змотлошать наш нарід до того, що він виречеться назавжди бажання наново повставати за свою державу. Але останніх двацять літ української історії під чужими займанщинами показали, що український нарід переможений лише хвилево, що, хоч він побитий на полі бою, дух у ньому далі непереможний, що він не зрікся свого бажання створити власну державу та правити в ній по своїй волі. Яких лютих зусиль не вживалиб вороги, яких жорстокостей не примінювалиб до українців, вони не вспіли зломати духа українського народу. Дух Листопадових Днів далі царює в українському народі.

Показалося це найкраще підчас останніх критичних днів, коли для наших братів на Закарпатті, котрі з траґічним закінченням війни попали під чехословацьку окупацію, засвитала деяка надія якої-такої поправи їхньої долі. Доля Закарпаття знайшла живий відгук у серцях усіх українців, де вони не жилиб, а передовсім у тих українців, що територіяльно найближчі українцям Закарпаття, українцям з польської окупації. І тоді то польська окупантська влада й польська суспільність виступили спільними силами за те, щоб українцям із Закарпаття відібрати назад надію поправи долі, через віддання їх назад у жорстоку мадярську неволю, в котрій Закарпаття каралося сотками літ у культурнім безпросвітті, в матеріяльній нужді й політичному безправстві. І польська держава й польська суспільність не закривали тоді, що головним мотивом цього бажання поневолити українців на Закарпатті Мадярщиною був страх Польщі перед українським населенням під Польщею, котре польський уряд і польське громадянство двацять літ ломлять і зломати не можуть.

Ці факти останніх днів не можуть не викликати певних відрухів серед української іміґрації. Не можемо ми поминути їх мовчанкою в Листопадових Днях. У цих днях українська іміґрація освяченою вже традицією відбуває так звані Листопадові Свята, в котрих згадає славну подію й загрівається до нового Великого Дня. Листопадові Свята цього року, в двацяту річницю Першого Листопаду, будуть певно ще величніші, ніж були попередніх років: стягнуть ще більше народу й будуть відсвятковані із ще врочистішим настроєм, як звичайно.

З огляду на надзвичайні події цього року вказаним є, щоб **українська** іміґрація використала Листопадові Свята теж для цілей політичних протестів. На кожному Листопадовому Святі треба піднести протест проти польської політики супроти українців. Це можна зробити без нарушення Свята, без надавання Святу вічевого характеру, коли представник святкового комітету при кінці свята без вічевої промови предложить учасникам Свята текст резолюцій, котрі учасники Свята ухвалять без дискусії й поправок, а в котрих учасники привитають український уряд на Закарпатті, запротестують проти польських і мадярських посягань по Закарпаття та **піднесуть домагання, щоб сімом міліонам українців під Польщею було признане право самовизначення.** Короткий зміст цих резолюцій треба подати телеґрафічно урядам великих держав: Америки, Анґлії, Франції, Німеччини й Італії.

У тих громадах, де це можливе, передовсім у великих центрах української іміґрації, вказаним є, зробити в цьому місяці **великі демонстрації й маніфестації проти Польщі,** з походами вулицями міст, відповідними плякатами й спеціяльними вічами. Така акція зискала би багато на успішності, якби демонстрації відбулися по можності **в один день, у суботу, 19. листопаду цього року.**

Такими демонстраціями українська іміґрація пригадалаб теж широкому світові, що Дух Листопаду, котрий заставив українців повстати проти віковічних гнобителів та будувати власну державу, не вмер, але живе, і жити буде, аж доки на українській землі не повстане наново й навсе соборна українська самостійна держава.

Ню Йорк, Першого Листопаду 1938. року.

ЗА ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

ОМЕЛЯН РЕВЮК, предсідник — **ДМИТРО ГАЛИЧИН,** секретар

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕЗАБУТНІЙ ДЕНЬ

Кожний нарід святкує кожного року память великих днів своєї історії. Американський нарід, наприклад, святкує День Четвертого Липня в память проголошення незалежности американських кольоній від Англії, а французький нарід святкує день 14. Липня в память добуття вязниці Бастилі, що було немовби символом заложення републики. В подібний спосіб святкує память своїх великих днів і український нарід, а між тими щорічними національними святами одно з визначних місць займає День Першого Листопаду.

Є це річниця великого Першого Листопаду 1918 року, коли то українці в австрійській армії захопили в свою владу Львів, столицю Галичини, і цим дали сиґнал до захоплення всеї Галичини й інших провінцій Австро-Угорщини під владу українського народу, суверенного власника всеї української землі.

День Першого Листопаду останеться памяткою не стільки слова, програми, заяви становища, скільки памяткою чину. У той день український нарід перестав говорити, дискутувати, голосити кличі, а почав ділати.

День Першого Листопаду останеться памяткою збройного чину, бо в той день український нарід Галичини довершив діла збройною силою, пригадуючи ворогові, що український нарід у цей спосіб зовсім не забув говорити, дарма, що цим способом давно вже не говорив.

День Першого Листопаду останеться памяткою рішучого чину. До захоплення Львова приготовлялася теж зпольська суспільність Галичини, але українська збройна сила випередила її своєю рішучістю. Як довго в українській силі була ця рішучість, так довго перемога була по її боці.

День Першого Листопаду, не зважаючи на те, що українському народові остаточно не вдалось утвердити й задержати на все своїх здобутків, станеться навіки великою датою української історії, бо український нарід рішився на той чин, хоч обставини для чину були важкі, а шанси на виграну малі. Український нарід рішився на ризиковне діло, не зважаючи на те, що він знав, що само починання діла мусить потягнути за собою важкі жертви. День Першого Листопаду останеться тому в українській історії памяткою українського героїзму.

Коли ворогам українського народу, що почетвертували українські землі між себе, не зважаючи на невпинні зусилля, на всі їх заходи, найжорстокіші засоби, не вдалося зломати духа українського народу, то в цьому поважна заслуга власне памяти Дня Першого Листопаду. Як довго в українськім народі буде жити дух Першого Листопаду, так довго він буде непоборний і так довго він може бути певний, що остаточно запанує незаперечним господарем на своїй широкій і багатій землі.

ЗА ВЛАСНУ ДЕРЖАВУ

У двацяті Роковини Листопадового Чину.
1. XI. 1918 — 1. XI. 1938.

Суворий отамане,
Удар на бій.
Ждуть курені готові
На наказ твій.

У серцях розжевріли
Шаліє кров,
Ворогам — сталь, залізо,
Землі — любов.

Бо знаєш, отамане,
У цій добі
І жити й умирати
У боротьбі.

Веди полки до бою,
Веди ще днесь,
Червоно обагрити
Красу небес...

Отакими словами накликує сьогодні поет Закарпатської України, Юлій Боршош-Кумятський, до останньої, рішальної боротьби за власну державу. Накликує він з глибин того нашого національного середовища, тієї української землі, що саме нині вийшла на шлях свого оконечного визволення і як така звернула на себе очі не тільки всього українського народу, але й усього культурного світу. І таке знаменне воно і своєрідне своєю історичною долею те, що події такого переломового значіння, як ті, що звязують сьогодні з визвольними змаганнями наших братів на Закарпатті, розграються на овиді світового форуму саме в двацяті роковини несмертельного Листопадового Чину — **обновлення Української Державности в бурунах світової війни.** Отак, начеб Ґеній України хотів виявити ще раз, і саме в історичну хвилю життя нації, що ніяка сила у світі, ні большевицька, ні ляцька, ні чеська ні циганська-румунська, не зможе поневолити міліонів українського народу до повної погуби і руїни його духовости та його національного існування. І що на віки вічні правдиві ті справді пророчі слова Шевченка, якими він і в крівавій темряві царського самодержавя мав відвагу закликати свій „потомлений люд" до геройської видержливости в боротьбі:

Не вмирає наша правда,
Не вмирає воля;
І неситий не виоре
На дні моря поля.
Не скує душі живої
І слова живого,
Не понесе слави Бога,
Великого Бога.

Ні, не скує живої душі народу! Народу таких героїв, як Святослав, Володимир і Роман, яких імена це імена трьох епох великодержавної творчости, й імена подвигів, які — як ось подвиг **хрещення України** — саме нині ставлять нам перед очі всю епохальність створених ними фактів у відношенні до культурного світу. І таких державних мужів України, як Хмельницький, Мазепа, Полуботок чи Орлик, для яких власна, гаразд забезпечена державність, це їх одинокий ідеал і одинокий, до повного траґізму одинокий зміст їх життя і всієї їх життєвої творчости. Все ось у думках про долю рідної, правленої ним країни, гетьман Мазепа, наприклад, почуває духову спонуку і в поетичній формі звертатись до рідного народу, коли йде йому про те, щоби підбадьорити своє оточення до кращої активности во благо української батьківщини. Отак ось у відомій думі з 1798 р. „Всі покою щире прагнуть" він, хоч і починає від того, що всім бажалосяб миру, всетаки ніякий пацифіст ні льояльний угодовець відносно царя, а навпаки, окличник незломности і необхідности боротьби, коли при кінці тієї думи каже:

Озмітеся всі за руки,
Не допустіть горкой муки
Матці своїй болш терпіти!
Нуте врагов, нуте бити!
Самопали набувайте,
Острих сабель добувайте,
А за віру хоч умріте,
І вольностей бороніте;
Нехай вічна буде слава,
Же през шаблі маем права!"

І коли Мазепа враз з Орликом заключали договір з Карлом XII. відносно спільної боротьби проти царя Петра, то головні постанови того договору мають на меті передовсім повну суверенність „князівства України", як кажеться про це в Орликовім „Виводі прав України" між іншим: „Все, що завоюється з бувшої території Московщини, належатиме на підставі воєнного права тому, хто цим заволодіє; але все те, що, як виявиться, належало колись народові українському, передасться й задержиться при українськім князівстві".

Словом:

Історія України в її головних переломових епохах це одна-одинока боротьба за незалежність Рідного Краю, і якщо ми 1918 р. в сумерках Листопадової Ночі видвигнули ще раз прапор власної держави, то це просто самозрозумілий новий етап нашого вікового збройного змагання за волю.

І тимто і таке самозрозуміле воно тепер, що ми наперекір нечуваному, ніколи ще в минувшині небувалому гнетові зо сторони головних — отже московських і ляцьких — займанців української землі, рівно двацять років після Листопадового Чину, двигаємося до останньої, збройної розправи з ворогами, спершись покищо на Закарпаття, на карпатських Ґранітах, як на черговій базі нашого визвольного зриву.

Так:

У цій нашій останній боротьбі за волю і власну державу ми будемо тверді як ґраніт, щоб таким чином направити основно одну трагічну помилку, зроблену нами саме в боротьбі двацять літ тому.

Помилку, якій імя:

Лицарськість відносно ворога. А її ми заступимо чимось, чому імя:

Невблаганість.

Так нам, Боже, допоможи!

Адже ґенеральне знамя всього теперішнього світу нині — це: невблаганість. Невблаганість перемоги, біольоґічних законів життя; невблаганість державних рацій і устроїв; невблаганість національних домагань та ідеольогій; невблаганість у відношенні народів з погляду на засади расизму, і невблаганість у змаганні большевизму з культурою европейського Заходу. І тому світ сьогодні скрізь узброєний по зуби; тому скрізь ситуація середовища, загроженого водно вибухом вулькану; тому всяка війна нині є боротьбою на життя і смерть і боротьбою до повної заглади і повного знищення ворога; і тому всякий збройний зудар — як ось в Еспанії — зазначується невиданими досі пірамідами та гекатомбами трупів, і жорстокістю, яка з цинічною самозрозумілістю переходить у варварство та бестіялізм.

І отак і ми, українці, мусимо тепер протиставити невблаганості загальної боротьби за існування не якусь там лицарськість відносно ворога — отак, як за весь час нашої останньої визвольної боротьби у світовій війні — і ніяку гуманість та ніякий пацифізм чи знормалізовану й скастровану льояльність, — **а нашу невблаганість і наше завзяття, непримирність і крицеве:**

„Я хочу".

„Я хочу української нації". Хотіння її двигнутись уже раз і на завжди з кривавих темряв чужинецької неволі. І хотіння знищити і зруйнувати навіки ті національні Голгофти, якими Україна позначена від віків у всіх своїх середовищах. І хотіння великого пробудження України, але не в огнях, окраденою, а у збройних рядах крицевих полків, що двигнулись довершувати державнотворчого чину, початого Першого Листопаду 1918 р.

Хай живе боротьба!

Слава Українській Державі! Слава її творцям!

Ми дивимось нині ось хочби на Німеччину та на ті просто нечувані успіхи, які вона змогла добути досі, кинувши своє крицеве „я хочу" як визов усім державам, що ліпили колись у безумнім засліпленні версайські та сенжерменські мирові договори. Й усім махерам зпід стягу антантського фронту проти волі народів, та взагалі всьому світові на знак несхитного і невблаганого хотіння німецького народу зєднатися в одну обєднану монолітну державу. І ось та, до жорстокости невблагана і до жорстокости послідовна у своїх визвольних змаганнях Німеччина виграла на цілім фронті, і мусіла виграти. Її слова про „закони і домагання крови" виявились отак не простими собі фразами на тему расистичної ідеольоґії, а всенаціональним Вірую, підкріпленим за потребою в кожен мент міліонами крісів народу у зброї. А нашаж Україна — Вона, як співає О. Олесь,

...Вона живе!
Її все дужче голос чути!
І хто скує життя нове,
Вітрами й бурями розкуте?!

І хібаж не є в нас ще один великий заповіт хвилі, а саме: **Всенаціональний заповіт пімстити смерть нашого найвищого вожда, полковника Евгена Коновальця?**

Він же утотожнюється нині в нашій свідомості з поняттям волі, з поняттям Української Державности і з поняттям нашого оконечного визволення. І саме глибінь і велич факту його жертвенної муки і смерти повинна стати для нас незбагненним джерелом нашого гарту і нашої невблаганости, нашої зваги і нашої всепосвяти в актах пімсти за нього і нашої боротьби за оконечне визволення України.

Отак:

Всі сили нації на фронт боротьби за власну державу!

Всі середовища України до великого обєднання в імя замученого вожда!

Тіні героїв ждуть нашого чину!

Д-р Остап Грицай.

ЗАКАРПАТСЬКІ ЛЕМКИ

(4)

ВЗІРЦІ БЕСІДИ ЗАКАРПАТСЬКИХ ЛЕМКІВ.

Про переслідування християн.

(Записано в селі Комлоша).

Як Ісус Христос почав научати народ на крестянську віру, так їх погане барз мучілі, ай до смерти забивалі. Так они біднята крилі ша по горох, по лісох, по пещерох. І там їх находілі погане. І так їх усмертілі, водом залівалі, димом курілі, жеби їх моглі подусити, аби їх моглі одтамаль дістати. Потом їх трапили також, не слебідно їм било ані дзецко окстіті, покля не пішов до жида просити, жеби му церков пішов отворити, а жидови мусів заплатити. (Переказ про гонення християн тут мабуть помішаний з переказом про давнє лихо, що його перебули предки закарпатських українців).

Про ляшка з Варшави.

(Записано в селі Бехерів).

І шол ляшок од Варшави, а на нім були сукні шірі і шабелька у бока, не боялся руснака. Пришол до руснака, руснак шыдал до обіду, ляшок і шапочки не знимал і помайбіг не казал. Поімал го руснак за чуприну: Чекай, ляше, ск... сину, навчу я тя шапочку знимати і помайбіг казати. Але іде ляшок дале, та увидит гус: Помайбіг, шірья гус! навчила ня Рус, як шапочку знимати і помайбіг казати! (Це первісно пісня, що в формі не дуже відмінній співається також і в Галичині).

Про жида, що йшов лісом.

(Із села Варадки).

Єден жид хотіл на друге село перейти, але брез великий ліс боялся сам іти. Не годен бил нікого найти, жеби го перепровадил, здыл (заложив) калап (каппелюх) на палицу, а все ідучи говорил: „Іде два, та не єден!" і так щасливо перешол брез ліс, мислячи, же двоми ідут.

Циган у війську.

(Село Кечківці).

Єден циґан бил вояк, а старший їх ревідувал. — Циґан, чом ти не маш таки ґомбічки (ґудзички) чісти, як тот вояк? — Та бо я, пан капітан, не такий парадний, як тот. — Потім ся стрітил тот капітан с циґаном на місті. Циґан, чом не асетеруєш (салютуєш)? — Та бо я думал, пан капітан, што они ся про тоти ґомбічки гнівают на мене!

(Дальше буде).

Гонорій Бальзак.

ЗОЛОТО

(3)

Деревляна стіна відділювала пивницю, купи золота світилися до світла смолоскипів. Сам дожа й один член десятьох були в пивниці. Їх голосна розмова заглушувала мою роботу. Небаром я довідався, що тут були тайні скарби венецької республики. Дарунки дожів і резерви, куди складали частину добичі кожної виправи.

Як прийшов мій вартівник, я спитав його, чи не схотів би він утікати зо мною. Ми хотіли забрати, скільки зможемо. Вартівник згодився без вагання. Саме мав відплисти корабель до Леванту. Біянка помагала в цьому, що їй сказав мій спільник. Та вона, щоби не викликати підозріння, мала зійтися з нами щойно в Смирні.

Ми зробили ще більший отвір і зійшли до венецької скарбниці. То була ніч! Я бачив бочки, повнісінькі золота. В сусідній кімнаті було срібло, зісипане під стінами у велікі купи. Мій бідний вартівник малощо не збожеволів, співав, сміявся та качався в золоті. Я трохи що не вдушив його, щоби привести його до притомности. Із схвилювання не запримітив він стола, на якому були самоцвіти. Я мерщій кинувся до них і набрав повні кишені. Боженьку, навіть третьої частини не міг я взяти! А під столом лежали штаби золота. Які ми були захланні, та ми могли забрати лише дві тисячі фунтів золота й за цим мусіли ходити шість разів із вязниці до ґондолі. Вартового при воротах коло води підкупили одною золотою штабою, а ґондолієри думали, що ми є на тайній службі республики.

На світанку виплили ми на море. Колиж вежі Венеції зникли за обріем, а я згадав цю ніч, подумав про всі небезпеки, мною заволоділо якесь шаління. Очима душі бачив я золото, срібло й самоцвіти. Не забуду того ніколи. Я маю золоту гарячку!

Ми причалили в Смирні, а я небаром знайшов корабель, що їхав до Еспанії. Я думав, що я вже безпечний, як велику частину моїх діямантів продав, а золото зложив на папері. Пять літ скривався я в Мадриді, а щойно після Біянчиної смерти поїхав до Парижа. Жив я з процентів, яких мав шість міліонів, та серед того найбільшого щастя я осліп.

В тих часах кохався я в одній знатній жінці та сподівався всього від ласки Людвика XV., бо моя любка була приятелькою Дібаррі. Я хотів оженитися з нею та навіть зрадив їй, як називаюся. За її радою мав я порадитись одного славного лікаря очних недуг у Лондоні. Ми побули кілька місяців у цьому місті й моя приятелька оставила мене на божу волю в Гайдпарку. Ограбила мене зовсім, я лишився без цента. Як я називаюся, не міг я нікому сказати, бо тим був би я стягнув на себе пімсту Венеції. В нікого не міг я просити помочі.

Потім прийшла революція. Я дістався до заведення для сліпих, після того, як ця жінка передержала мене два роки в заведенні для божевільних. А я не міг убити її. Бо я вже не бачив, а не мав теж грошей, щоб наняти вбивника. Колиб я лише затямив був собі положення вязниці, то я міг би був зрадити цю криївку та вернутися до рідного краю, як Наполеон знищив венецьку республику. Та ми підемо до Венеції, хоч я сліпий! Віднайду мою вязницю, побачу золото крізь мури, занюхаю його під водою, де воно лежить закопане, бо тайна того скарбу померла з Вендраміном, останнім дожею, Біянчиним братом, який може був би погодив мене з радою десятьох. Я повідомив про все першого консуля, предложив умову австрійському цісареві. Всі мали мене за божевільного. Ходіть, підемо до Венеції! Мандруватимемо як прошаки, а вернемося міліонерами. Відкупимо назад мої добра. Ви будете моїм спадкоємцем та князем Варезе!

Все те, що я почув, наче приголомшило мене. В моїй уяві ця пригода прибрала розміри поеми. І коли я так передо мною бачив прастару вежу Бастилі, а вдолі темні води ровів Бастилі, мені прийшли на думку непорушні води в венецьких каналах і я не міг відповісти ні слова. Фачіно Кане думав, що я так, як усі інші, лише співчуваю з ним. Тому з лиця його пробивалася тепер рівнодушність. Це оповідання може вичарувало йому назад його щасливу молодість. Схопив клярнет і заграв сумно венецьку пісеньку, баркаролю. Сльози виступили мені в очах. Кілька нічних прохожих пристанули та слухали цієї останньої молитви засланця, цього жалю за втраченим назвищем, із яким вязався спогад про Біянку. Та скоро золото взяло верх знову, нещасна захланність вгасила ясність молодости...

— Чи я сплю, чи не сплю, все та все бачу цей скарб передо мною. О, я не такий сліпий, як ви думаєте. Золото й діяманти освічують мою ніч, ніч останнього Фачіно Кане, бо мій титул переходить на Меммі. Кара вбивника почалася скоро! Богородице Діво...

—Підемо до Венеції! — озвався я, як він підвівся із землі.

— Так то нарешті знайшов я когось, — відповів він, а його жовте лице зачервонілося.

Я підпровадив його до дому, а в брамі заведення для сліпих стиснув він мені руку. В цій хвилині надійшли кілька весільних гостей; вони співали з усіх сил.

— Виберемося завтра? — спитався старенький.

— Як лише матимемо гроші!

— Та ми можемо йти пішки. Я сильний і проситиму милостині. Коли людина бачить золото перед собою, не відчуває старости!

Небаром після того помер старенький Пер Кане. Він перестудився тої ночі, а я вже давно був би забув його і його пригоду, колиб я рік опісля не прочитав був такої новинки в одній анґлійській ґазеті:

„Як повідомляє наш кореспондент із Венеції, наслідком безупинних дощів, що падали минулої зими, запалося подвіря в Баньо (вязниця в пристані). При репараційних роботах робітники натрапили на підземне склепіння, про яке в Венеції оповідають фантантичні оповідання. Кажуть, що там знайшли пропалий скарб дожів, вартости безчисленних міліонів. Одначе нашому представникові не можливо було ствердити щось докладніше, бо на першу вістку про віднайдення скарбів ґубернатор приказав заступити робітників австрійськими пionірами. Робота йде далі ніччю під найстрогішою контролею під особистим наглядом директора поліції..."

(Кінець).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Мітінґ Бр. св. Петра і Павла, від. 102., відбудеться в неділю, 6. листопаду, зараз по Службі Божій, в гали церковній на Вест 7. вул. Мітінґ скорше один тиждень з тої причини, що на 13. листопаду ми беремо участь у 25-літнім ювилею від. 336. Тож кожний член має явитись на мітінґу 6. листопаду і вирівняти свої вкладки, щоб не наражуватись на суспендацію. — Юрій Гірняк, предс.; Микола Бусько, секр.; Д. Дорош, кас.

ВИЛКС-БЕРИ, ПА. Звичайні місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223., відбудуться в неділю, 6. листопаду, в гали церковній, зараз по Службі Божій. Всі члени повинні явитись на ці збори і вирівняти всі свої довги бо покладних грошей нема, щоб висилати місячні вкладки за довгуючих членів до Союзу. — Іван Онищак, рек. секр.

Без свідків.

Пані до покоївки: Чому береш папугу з хати?

Покоївка: Бо пан казали, що хочуть з панею говорити в чотири очі.

З ДНЯ

„ПОЛЬСЬКЕ МОЦАРСТВО".

Не добре є недоцінювати ворога, але також не добре переціювати його. Бо хто занадто переціняє силу ворога, той не має відваги глянути йому просто в вічі та приняти визов до боротьби.

Наші угодовці в Европі так залякані силою Польщі, що не годні спромогтися на ніякий відважніший крок. Як тільки вони збираються відкрити рота, хтось із поляків крикне, а вони, не вимовивши ні слова, знов замовкнуть. Говорити їм, що політика покори, політика безнастанного відступу заведе їх у глухий кут, не помагає. „Вони мають силу, вони винищать нас усіх фізично" — це одинока відповідь, яку наші угодовці мають.

Правда, вони деколи говорять, що серед нинішних обставин цього вимагає навіть українська загранична політика; що Польща, остаточно переконавшися, що українці є її льояльні громадяни і що вони згодились навіки належати до Польщі, ласкавішим оком погляне на наші визвольні змагання під Советами. Чи Польща ласкавішим оком погляне на наші визвольні змагання на інших землях, ми мали нагоду наглядно переконатися з того польського відношення, з яким вона поставилася до Закарпаття.

СТРАХ РОДИТЬ СВОЮ ФІЛЬОСОФІЮ.

Дуже мудро сказав раз один фільософ, що люди підшукують собі такі переконання, такі засади й таку фільософію, які вповні відповідають їх характерові, їхнім почуванням. Відважний чоловік добирає собі відважну фільософію і приходить до відважних висновків. Для боягуза все страшне, все небезпечне, все мусить закінчитися невдачею.

Для наших угодовців Польща це вже така величезна і сильна держава, що ми під нею не маємо найменшої нагоди виграти силою, фізичними змаганнями. Ми вцілості здані на ласку чи неласку поляків. А коли представити угодовцям приклади з історії, як от Ірляндію, де коло пятьох міліонів ірляндців боролися проти 45 міліонів анґлійців і всетаки виборoли собі, власними зусиллями, волю, то наші угодовці тільки з обуренням знизують плечима й кажуть: „Е, що ви наш нарід рівняєте до ірляндців!"

ЧОМУ НЕ МОЖНА РІВНЯТИ?

Заходить питання, чому наших людей не можна рівняти до ірляндців. Хіба ірляндці зліплені з якоїсь інакшої глини, ніж ми? Хіба ірляндці є якісь вроджені надприродні герої, а ми вроджені раби і боягузи? Колиж бо ми знаємо з нашої минулої історії, що наші козаки в маленьких лодках нападали на столицю величезної турецької імперії, Царгород. Ми знаємо, що ті наші предки були такі хоробрі, що їх козацька хоробрість стала приповідкою по цілім світі.

Чомуж тоді не рівняти себе до ірляндців? Чому заздалегідь уважати себе чимсь підлішим?

А порівнявши себе до ірляндців, прийдемо до математичного висновку, що ми під Польщею, навіть без помочи інших українських земель, а то й без помочи чужих держав маємо пять разів більшу можливість визволитися, ніж ірляндці мали. Бо пять міліонів ірляндців мали проти себе 45 міліонів анґлійців. Значить, мали проти себе девять разів більшого ворога. Нас під Польщею є сім міліонів, а родовитих поляків поверх двацять міліонів. Отож ми маємо проти себе лише три рази більшого ворога. Хібаж це не промовляє за те, що нам далеко лекше визволитися з неволі, ніж ірляндцям?

НА ПЕРЕШКОДІ РАБСТВО.

Та на перешкоді цьому стоїть наше рабство, наше почуття нижчости, наше боягузтво. Велика частина нашого населення, яке очолюють власне ті наші угодовці, так залякані силою Польщі, що мліють зо страху, і замісць зводити з поляками боротьбу, все перед ними уступають. Та як довго вони будуть перед ними уступати? Де кінець цьому?

Можнаб думати, що з огляду на небезпеку втратити наш національний дорібок треба повести угодову політику. Та, з другого боку, чи своїм угодовством наші угодовці справді рятують цей національний дорібок? Ми бачимо, що ні. Ми бачимо, як крок за кроком, пядь за пяддю вороги нищать наш дорібок, нищать наші школи, наші церкви, наші кооперативи. Наші землі заселюють кольоністами і в багатьох українських місцевостях вони вже в той спосіб осягнули більшість. Чогож тут ждати, чого сподіватися від угоди?

Якби наші вороги знали, що ми здібні на якийсь масовий героїчний рух, то вони уступили би перед нами без боротьби, не чекаючи на наш вибух, так, як уступили деякі дипльомати в Мінхені перед арґументом сили. Та, видно, наші вороги від нашого загалу не сподіваються нічого героїчного. Й тому безкарно топчуть наші національні цінності та винищують нас крок за кроком фізично.

Степан Мусійчук.

ЛИСТОПАДОВЕ СОНЦЕ ВТІХ

Пройшли громи, бурі й тучі...
Такі були дні блискучі,
А так мало,
Мало їх...
Та за днів тих небагато
В кожну шибку, в кожну хату
Блисло щастя давно ждане,
Блисло сонце втіх.

Відчинилось небо синє
І над землю України
Злетів ангел
Михаїл.
В руці в нього меч явився,
Раб в орла в нас замінився,
Дістав львину міць й відвагу,
Дістав силу крил.

І злетіли ми угору,
До небесних брам і дворів,
Аж до Бога...
Боже, глянь!
Ми в неволі не пропали,
Твій талант не закопали
І в печалі не сквернили
Святу Твою скрань.

Львів і Київ ми здобули,
Життя символ ми здвигнули,
Стяг державний...
Світе наш!
Ти лиш блиснув нам хвилево,
Але спомини рожеві
Про державу України
Пішли в вічність в нас.

Ось надходять громи й тучі,
Прийдуть знову дні блискучі,
Буде много,
Много їх...
Михаїла меч заблисне,
Кріс і шабля гостра свисне...
Гей, летіло всі вірлами
В бій за сонце втіх!

ВІДЗНАЧУЮТЬ МОЛОЧАРІВ.

Пожарний департамент міста Ню Йорку надав медалі геройства трьом молочарам за те, що, обїжджаючи зо своїми возами доми, відкрили пожари й урятували життя людям.

АМЕРИКАНЦІ НЕВДОВОЛЕНІ З ІТАЛІЙСЬКО - МЕКСИКАНСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ.

Американські купецькі кола висказуються з сильним огірченням про торговельну угоду між італійським і мексиканським урядом, на основі котрої Мексико має доставляти Італії нафту, а Італія Мексикові рейон, повісма й машинерію. Торговля може доходити річно до висоти 3 міліонів долярів.

М. Костишин.

ВИЗВОЛЬНІ ДНІ

(Спомин 1918—1938).

Двацять літ тому, як жданий зрив
В світанку ночи пробудився
І віщим дзвоном мир звістив,
По селах гомоном розлився.
Ще вчора — тлум, чужий пястук
В сон присипляє всю надію;
Ранком — падуть кайдани з рук,
Сонечко волі на обрію.
Ще вчора — раб, підніжком був
Правительки наскрізь гнилої;
Зо сну устав, як дзвін почув.
Вільний! — крик рвався з душі ніжної.
Він поринув в борню за край,
Наставить груди не вагався,

Настрій рабський гнався в одчай;
Що завтра буде, не питався.
Рванувся запал, мов водопад,
Кріпив завзяття в стальні гарти;
А в слід історії — Листопад
Слідив ці рухи не на жарти.
Вирив тавром визвольні дні,
Підбій ворожої навали,
Сотні могил, свідки сумні,
А нам на спомин оставив
Невтомний рух вічних змагань,
Мов з криці вирита ідея,
Незломний дух, пімсти завдань,
Вогні досвідні Прометея.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Протестаційне віче.

Заходом усіх українських товариств у Дітройті й околиці відбулося в нашім місті, в Українськім Домі при вул. Мартина, 23. жовтня ц. р. українське віче в справі помочи закарпатським українцям. Салю Українського Народнього Дому, яка є досить велика, публика виповнила вщерть.

Віче відкрив д-р А. Кібзей, покликавши о. Л. Сембратовича, за американською традицією, як священика, відкрити віче молитвою. По короткій молитві д-р Кібзей, як предсідник, покликав на першого бесідника д-ра фільософії Бахура. Д-р Бахур відчитав свій дуже старанно оброблений реферат по анґлійськи. На другого бесідника був покликаний інжинір Петро Запорожець, родом з Полтавщини, бувший вояк української наддніпрянської армії, з переконання гетьманець.

Інжинір Запорожець у своїй промові зазначив, що ми мусимо на еміґрації протестувати проти Польщі і Мадярщини, бо так звана „Радянська Україна" це тільки назва, під якою здушене дикою Москвою всяке українське життя. Якби та Радянська Україна мала вправді свою волю, то вона не дивилась би байдуже на те, як інші народи знущаються над нашими меншинами в інших краях, а взялиб їх в оборону. Далі бесідник переповів коротко історію останньої української війни з наїзниками та натаврував союзи з Польщею, чи Москвою, які все зраджували український нарід і йому понад голову все подавали собі руки.

На третього бесідника був покликаний адвокат Іван Кузь, котрий у своїй патріотичній промові переповів стан нашої заграничної політики і назвав Польщу тхором, що боїться такої малої української закарпатської держави та старається всіми способами до її створення не допустити. Четвертим бесідником був п. Микола Шустакевич, котрий переповів історію Закарпатської України. На останку забрав слово адвокат д-р Яців з Виндзор, Канада, що недавно вернувся з відвідин Рідного Краю. Він переповів ті страхіття, які бачив під польською владою. Далі говорив, що хотів дістатись до Совєтів і побачити, що там діється, але йому консулярний урядник відрадив і казав, що Совети арештують навіть чужих представників, то тимбільше можуть арештувати його. Отож він, передумавши цю справу, рішив вертатись додому, бо „краще вернутись додому живим боягузом, ніж остатися в Советах мертвим героєм". Коли вернувся додому, то застав від згаданого консулярного британського урядника листа, на якім було написано, що коли адресат не є вдома, то хтось інший може відчинити листа. В листі уряд запитував його, чи він вдома, та чи живий. Бо коли він не вдома, то родина повинна знати, що він поїхав до Совєтів і повинна відразу розпочати розшуки за ним. Таку славу мають в Европі Совети.

В Польщі бесідник бачив також страшні річи. Бачив політичних вязнів, що вийшли з тюрми, і говорив з ними про страшні відносини в тюрмі. Бачив, як український нарід зносить гнет та як мужньо обороняться від ворожих нападів. Говорив також, що ніде український нарід не падає на силах, а бореться. Через нього зверталися наші люди до наших еміґрантів, щоби помогли їм у тій боротьбі.

По промовах відчитано резолюції й, ухваливши їх, вислано до президента Рузвелта, до Лондону, Парижу, Берліну і Риму, а також вислано привіт нашим братам на Закарпатті. Збірка на вічу принесла $92.

Йосиф Крупка.

МІЛВИЛ, Н. ДЖ.

Дещо з життя в нашій громаді.

В неділю, 9 жовтня, відбулася в нашій громаді при дорозі Кармель гарна вистава „За Німан іду".

В неділю, 16 жовтня, було в нас свято хрещення України. Рано в церкві наш парох згадав 988 рік, коли то наш нарід за князя Володимира Великого приняв віру Христову. Також наш парох говорив про наших братів з Волині, Холмщини і Підляшша, котрі терплять переслідування від польського уряду. Перед проповідю завізвав усіх присутніх в церкві до молитви за своїх братів, а також відчитав пастирський лист нашого митрополита, котрий то лист сконфіскував польський уряд.

Зараз по Службі Божій усі зійшлися до салі Народнього Дому, щоб закінчити свято хрещення українського народу. І так при участі нашого хору, бесідників і всіх присутніх закінчили ми це наше велике історичне свято, котре довго буде в нашій памяті.

Тепер наша громада дальше працює, бо приготовляється до Листопадового Свята, котре має відбутися в листопаді. Дохід призначений на допомогу нашим інвалідам, котрі боролися за свою державу.

Наша громада працює щиро і тихо, так, як і інші наші громади.

В. Р.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Протест українських громадян у справі Закарпаття.

Комітет Українського Народнього Дому й 15 товариств, братств і сестрицтв з підписами урядників, що заступають 2,000 членів і члениць, вислали 24. жовтня 1938 р. каблеґрамою протест у справі Закарпаття до премієрів Анґлії, Італії, Німеччини, Франції і до президента Рузвелта у Вашинґтоні.

Вислана до чотирьох держав каблеґрама звучить: „Your Excellency: Please stop Hungarian and Polish contemplated invasion of Carpathian Ukraine". Підписи урядників і назва товариства.

До президента Америки: „Your Excellency: We appeal to you please help to stop Hungarian and Polish contemplated invasion of Carpathian Ukraine".

М. Андрушко, секр.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

Ювилей Братства св. Володимира.

Дня 15. жовтня ц. р. братство св. Володимира, від. 173 У. Н. Союзу, святкувало 10-літній ювилей свого існування. В 7 год. вечором зійшлися члени братства, католицького клюбу св. о. Николая, сестрицтво С. І. і парохіяни, щоб мати спільну забаву та заохотити присутніх, щоб ставали членами У. Н. Союзу. Підчас забави секретар Степан Фіґун представив присутнім 10-літнє існування цього відділу.

Першими орґанізаторами того відділу були Микола Долеба й Іван Цицик. Вони в той час доложили досить труду, щоб у нашій місцевості повстав новий відділ У. Н. Союзу. Був це рік 1928. Що діялося тоді в нашій громаді, не хочеться споминати...

Дня 16. жовтня ц. р. по Службі Божій відправив о. Яків Дебоер у місцевій українській католицькій церкві панахиду за померлих членів. В часі панахиди сказав своїм вірним про те, що то значить бути членом такої великої і корисної інституції, якою є У. Н. Союз. Союз ніколи не забуває своїх членів та не опускає їх вразі нещастя.

Звіт про 10-літню господарку відділу зложив секретар Степан Фіґун. Він сказав, що впродовж 10-літнього існування братство зложило вкладок $7,082.16. Виплачено хорим $150, а $48 на народні цілі. $115 коштували американський і український прапор. В касі братства по жовтень є $256.56. Дотепер У. Н. Союз виплатив членам посмертного $1,250.

Першими урядниками нашого відділу були: Атанас Церковнюк, предсідник; Микола Долеба, касієр; Корнило Стрільбицький, секретар. З того ювилею наше братство, від. 173 У. Н. С., ухвалило вислати на Світову Виставу в Ню Йорку $10. Чек вислано у призначене місце. Рішено теж звернутися дсо всіх місцевих українських громадян, щоб вони вступали громадно до У. Н. Союзу, бо тільки в той спосіб забезпечаться як слід в українській інституції на випадок нещастя, а також дістануть найкраще приміщення свого капіталу.

Василь Малговський предс.,
Степан Рожак, касієр;
Степан Фіґун, секретар.

У дентиста.

Дентист приготовив свого нетерпеливого пацієнта до долючої операції, звязав йому навіть руки й ноги. А потім узяв кліщі і каже:

— Чи пригадуєш собі, як ти в школі нераз мене бив?!

„ДОЙТШЛЯНД" БЕЗПЕЧНИЙ У ПОРТІ.

НЮ ЙОРК. — „Дойтшлянд", пасажирський корабель лінії Гамбурґ-Америка, що занявся був на океані, приїхав до цього порту в пятницю в ночі. Вогню на ньому вже не було. Розмірів шкоди від пожару ще не можна обчислити, бо велика скількість товару на кораблі ще занадто мокра від води, якою гашено пожар. Самий корабель має дуже невеликі шкоди, які направлено в порті за кілька годин.

ОСТЕРІГАЄ РОБІТНИКІВ ПЕРЕД ЮНІЙНОЮ БОРОТЬБОЮ.

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — Ля Ґвардія, посадник міста Ню Йорк, виступив тут на політичній демонстрації, влаштованій на спілку Демократичною Партією й Американською Партією Праці, з промовою, в котрій остерігав їх не втратити всіх користей з юнійної організації через сварку між ґрупою Федерації Праці й Комітету Промислової Організації.

ДОСЛІДИ НАД ПИТАННЯМ, ЯК ДОВГО ЖИВЕ ЗАСТРІЛЕНА ЛЮДИНА.

СОЛТ ЛЕЙК СИТІ (Юта). — У місцевій тюрмі мають виконати кару смерти на Джані Дірингу, 40-літньому вбивнику. Кара має бути виконана сальвою вистрілів 5 сторожів. Лікарі постановили вжити цеї події для вирішення питання: як довго живе людина. За згодою засудженця лікарі получать його серце через відповідні електричні проводи з електричним апаратом, що нотує удари серця.

Діринґ, згодившися на експеримент, заявив: „Це знаменита ідея, лише біда, що я не буду знати її вислідів".

МИРОВА ДЕМОНСТРАЦІЯ НА ВИСТАВОВІЙ ПЛОЩІ.

НЮ ЙОРК. — Дня 11. листопаду, в день замирення, відбудеться тут на площі Світової Вистави в Ню Йорку в 1939 році врочиста мирова демонстрація, „двір миру світу", в котрій візьмуть участь представники 62 держав.

БАТЬКО НЕ ДАЄ ДІТЯМ САЛЮТУВАТИ ПЕРЕД ПРАПОРОМ.

САВТ ДІБФІЛД (Масачусетс). — Заряд місцевої публичної народньої школи вигнав зо школи 3 дітей фармера Вилїема Джансона за те, що вони не хочуть салютувати перед американським прапором, бо, мовляв, це є певного роду ідолопоклонство, якому противиться релігійне переконання цеї родини. Фармер посилає діти до школи далі й грозить зарядові судовим позвом, якщо заряд не дозволить його дітям ходити до школи. Заряд опирається на стейтовому законі, що приказує відбувати відповідні паради з почитанням прапору у кожній клясі кожного дня.

Справа правдоподібно опреться об суд.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

НЮ БРИТЕН, КОНН.

Окружні збори відділів.

Дня 2 жовтня ц. р. відбулися в 2 годині попол. у Ню Гейвені, Конн., окружні збори відділів У. Н. Союзу, на котрі прибули відділові урядники і бувші делєґати усіх відділів стейту Конетікот. Збори відкрив П. Воляник і покликав присутніх, щоби подали кандидатів на уряд до переведення зборів. До президії були вибрані: А. Маланчук, голова; І. Козира і П. Курко, секретарі. Голова попросив до реферату про У. Н. Союз Дмитра Галичина, головного рекордового секретаря У. Н. Союзу.

Покликаний представив присутнім урядникам ясно, як мається справа з місцевими відділами щодо орґанізування молоді. Такий стейт, як Конетикот, повинен мати хоч чотири молодечі спортові дружини У. Н. Союзу. Д. Галичин зазначив, що коли в якімсь відділі урядники щиро працюють, то такий відділ таки зростає в членах. Нині далеко корисніше займатись орґанізуванням членів до У. Н. Союзу, ніж колись. Колись урядники працювали задурно, а нині Союз платить усім за труд, коли хто приєднає члена. Бесідник далі говорив, що ми маємо за собою добрі наслідки минувшини, а також маємо перед собою світлу будучність. У. Н. Союз все стояв і буде стояти на українській національній підставі. Він не тільки помагає в нужді своїм членам, але також впродовж свого існування виплатив десятки тисяч долярів підмоги українським інституціям у старому краю. Супроти цього нашим обовязком є подбати про те, щоб до такої орґанізації, якою є У. Н. Союз, придбати якнайбільше членів. Якби всі відділові урядники приложили щиро до праці свої руки, то в недовгому часі можна би подвоїти членство У. Н. Союзу. Але обовязком нас усіх, найвищого уурядника і найнижчого члена, в тім напрямку попрацювати. Деколи треба піти від хати до хати і в той спосіб приєднувати членів. Нині, як було сказано, це не така тяжка річ, як колись, бо нині Союз платить усім за їх труд. А також нині повинно бути лекше притягнути членів, бо тепер Союз дає далеко кращі грамоти, дає дивіденди. Союз має сьогодні такі вкладки, які мають найкращі американські інституції.

Далі прийшли внески і запити. П. Карий подав внесок, щоб Конетикот на наступну конвенцію подав свого кандидата до головного уряду, бо до цього часу стейт Конетикот не мав свого представника в головнім уряді У. Н. Союзу. М. Салема подав внесок, щоб такі окружбі збори відбувалися частіше, щоби повести кращу працю і щоб наступного року всі відділи влаштували Союзовий День. А. Котик дав внесок, щоб У. Н. Союз більше поширив бібліотеки англійською мовою для молоді. Притім Д. Галичин подав, що У. Н. Союз тепер опрацьовує Історію України англійською мовою. За яких два роки вона вже вийде з друку.

Далі пішла дискусія над тим, чому нині так тяжко приєднати членів. На ту тему були широкі дискусії і майже всі висказувалися, що через брак орґанізатора. Д. Галичин піддав думку, чи не булоб добре назначити, або вибрати, якогось окружного орґанізатора. По довшій дискусії присутні згодилися вибрати орґанізатора. Притім подано кандидатів на орґанізатора, а то: І. Козиру і А. Маланчука. Їх піддано під голосування і більшістю голосів вибраний на орґанізатора І. Козира. Опісля присутні урядники і члени згодилися на те, щоби були два орґанізатори на стейт Конетикот, а саме І. Козира і А. Маланчук. Всі відділові урядники, вислухавши докладно резолюції зборів, повинні якнайкраще попрацювати в своїх відділах і якнайбільше число членів приєднати до У. Н. Союзу.

Іван Козира, секр. зборів.

ЗАЛІЗНИЧНИЧКА.

Одинокою жінкою на високому становищі в заряді залізниці є пані Едита Джарвис Алден, що стала недавно секретаркою залізниці Шікаґо, Борлинґтон енд Квінсі. Вона має 54 роки й працювала при заряді залізниці 20 літ, помагаючи наперед батькові.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

МАДЯРИ ДАЛІ МОБІЛІЗУЮТЬСЯ.

БУДАПЕШТ. — Те, що справи Закарпаття в Римі покищо не вирішили, а відложили, мадяри вважають своєю дипльоматичною перемогою. Та хоч мадяри погодились піддатися вцілості під вирішення комісії, що незадово засяде у Відні, то проте мадяри покликали під зброю три останні річники, збільшуючи свою армію знов на 180,000.

ВЕЛИЧАВИЙ ПОХОРОН ПЕРШОГО ВБИТОГО В ОБОРОНІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

УЖГОРОД. — У боротьбі з повстанськими ватагами, що перейшли на Закарпатську Україну з Мадярщини, згинув у ліску біля Берегова жандарм Андрій Риган, родом з Дубринича, член „Січи" і „Просвіти", щирий український патріот. Ригана зранили мадярські повстанці зо скорострілу в ногу. Опісля підійшов до нього один з мадярів і добив його вистрілом з револьвера в чоло. Потім іще й ограбив убитого героя, забравши в нього 600 чеських корон, годинник, книжку та ще інші дрібні річи.

Про геройську смерть Андрія Ригана повідомила команда жандармерії клепсидрами українською і чеською мовою. Студенти повідомили про це околицю. Тому перед краєвою командою жандармерії зібралось до 5,000 народу, щоби віддати останню прислугу героєві за рідне Закарпаття. Панахиду відправили протоіґумен оо. василіян, о. Булик Зореслав, і проф. о. Кирило Феделеш, який виголосив жалібну проповідь. Від команди похід рушив на стацію. Напереді йшла військова орхестра, почесні чети війська, жандармерії та поліції. Військо несло вінці: від влади з жовто-блакитною лентою, вінець команди жандармерії в державних кольорах, вінець Народньої Ради, прапор Просвіти, приятелів, родини — все з жовто-блакитними лентами. Дівчата принесли китиці цвітів. На стації прощав героя від закарпатсько-української влади тодішній державний секретар, а теперішній премієр о. А. Волошин. За ним попрощав його командант полк. Віт, штабскапітан Байтлер, комісар політичної управи д-р Ґорзо і від українського громадянства д-р Росоха.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Степан Мусійчук.

ОСІННЕ ВОСКРЕСЕННЯ
(В листопадові дні).

Що це? Осінь пізна,
А воскресні грають дзвони?
Чом так радісні їх тони?
А! Землиця рідна
Торжествує так достойно,
Бо вільна, свобідна.

Чуєте? Крізь тони
Й гомін дзвонів неупиних
Вільний гимн наш всюди лине,
А гарматні громи
Несуть славу України
В небесні хороми.

Ударили сальву...
Нарід слухає уважно,
А на сторожі поважно
Стоять війська лави.
І рознісся так побожно
Маніфест держави.

Ах, та осінь пізна!
Воскресенням вона стала.:
В нас воскресла давня слава,
Встала Україна,
Воля, влада і держава
Своя, самостійна.

Пробує.

Суддя: Таж учора ви мені зовсім що інше розказували.

Обвинувачений: Правда, але пан не вірили, то я нині мушу змінити зізнання.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ. (47)

Джеф дуже зрадів, коли Каґундо згодився випустити його в цілі схоплення Тарзана, а навіть обіцяв йому в нагороду дорогоцінні камені. Ті камені представляли собою величезну вартість. А крім того він урятував для себе Марію. Та в тім він побачив, як Каґундо, обернувшись від нього, давав прикази, щоб далі провадили Марію до місця згуби.

Ум Джефа працював скоро. В кількох хвилясах він мав новий готовий плян, який не лише рятував Марію, але запевняв йому в неї певний успіх. Звертаючось до Каґунда, він переконливо заговорив: „Тої білої жінки не можна вбивати. Бо вона має великий вплив на Тарзана. Він знаходиться під впливом її чару. Це одинока примана, на яку зловиться цей демон".

Каґундо задумався. Він добре розумів, що на демона може мати вплив тільки якась надзвичайна сила, або гарна жінка. Та, здругого боку, він не хотів позбавляти своїх підданих видовища. Всетаки по хвилині надуми він згодився на пропозицію Джефа. А Джеф тепер у повнім триюмфі звернувся до Марії і заговорив: „Мені вдалося тебе врятувати".

„Чи ми всі вільні?" — запитала Марія. Це вкололо Джефа і він сказав: „По правді сказати ніхто з нас не вільний. Але мені вдалося на короткий час відложити екзекуцію. Вночі ми втечемо". А, звертаючися до Каґунда, зрадливий Джеф заговорив: „Цеї ночі я і жінка вирвемось потайки на розшуки за Тарзаном. А решту білих ти можеш віддати на корм божкові".